

**กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำทางศาสนา
เพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี***
**THE COMMUNICATION OF RELIGIONS LEADERS TO BUILD PEACE
IN SURATTHANI**

โสภณ บัวจันทร์

Sophon Buachan

พระปลัดนิคม ปัญญาวิชโร

Phrapalad Nikhom punyavachiro

พระครูปริยัติธำรงคุณ

Phrakhru Pariyattamrongklun

พระปลัดสัญญา สมนูโต

Phrapalad Sunya chupradits

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Suratthani Buddhist College, Thailand

E-mail: sophon_b@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนา เพื่อศึกษาการสร้างสื่อและเครือข่ายการสร้างสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนา และ เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารของผู้นำกับการสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบคุณภาพ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้นำศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 รูป/คน ได้มาโดยการระดมสมองเลือกแบบเจาะจงของคณะผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการ ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความ แล้วนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนา มี 3 ประการ ได้แก่ กระบวนการสื่อสารเชิงสันติด้วยการพูด (ปาก-เสียง) ด้วยการเขียน (อักษร-ตัวหนังสือ) และด้วยการใช้สัญลักษณ์ (อวัจนภาษา-รูปภาพ/คลิป) 2) การสร้างสื่อและเครือข่ายการสร้างสันติของผู้นำศาสนา 2 ประเด็น คือ (1) การสร้างสื่อ ได้แก่ สื่อที่เป็นเสียง สื่อที่เป็นตัวอักษร และสื่อที่เป็นอวัจนภาษา (2) การสร้างเครือข่าย ผู้นำพุทธศาสนาได้สร้างเครือข่ายตามแนวพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ผู้นำศาสนาคริสต์และอิสลาม ได้สร้างเครือข่ายเป็นบ้านในชุมชนขึ้น

* Received 28 February 2020; Revised 12 March 2020; Accepted 15 March 2020

ตรงกับโบสถ์หรือมัสยิดๆ ขึ้นตรงกับสำนักมิสซังคาทอลิกสุราษฎร์ธานี หรือคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) การสื่อสารของผู้นำกับการสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการพูด ด้วยการเขียน และด้วยการใช้สัญลักษณ์ บนพื้นฐานของหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิต ด้านทรัพย์สิน ด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านสุขภาพ 4) องค์ความรู้ที่ได้ คือ CPRL MODEL หมายถึง C = Communication : การสื่อสาร P = Peace : สันติภาพ R = Religion : ศาสนา L = Leader : ผู้นำ

คำสำคัญ: กระบวนการสื่อสาร, ผู้นำทางศาสนา, เสริมสร้างสังคมสันติสุข

Abstract

Progress report on to study the peaceful communication process of religious leaders for Promotion of Peaceful Society. To study the media production and network of religious leaders for Promotion of Peaceful Society. To analyze the religions leaders' communication process for promotion of peaceful society by Qualitative Research Interview with interviewing of professional Including leaders of Buddhism, Christianity and Islam, 15 persons from brainstorming the purposive sampling by research team. Data have been gathered by In-depth interviewing and analyzed by using methods of analysis, synthesis and interpretation. Finally presented by descriptive methods.

The results of research 1) “The Religions Leaders’ Communication Process for Promotion of Peaceful Society” presents communication process for peaceful society with speaking (Mouth-sound), communication process for peaceful society with writing (Alphabet-Letters) And communication process for peaceful society with symbol (Nonverbal - picture/clip) 2) To provide network of Buddhism leaders with “Sangha Act” and Christian and Islamic leaders with building houses depend on the church or mosque directly where they rely on the Bureau of Catholic Miss San Surat. or the Central Islamic Committee. 3) To analyze the religions leaders’ communication process for promotion of peaceful society. Religious leaders communicated speaking, writing, and symbols based on fundamental humanitarian principle consists of five factors; life, property, family, society and health to promote peaceful society. 4) Knowledge obtained from research “The Religions Leaders’ Communication Process for Promotion of

Peaceful Society are CPRL MODEL means C = Communication, P = Peace, R = Religion, L = Leader.

Keywords: The Communication, Religions Leaders, To Build Peace

บทนำ

กระบวนการสื่อสารเชิงสันติ เป็นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางศาสนา เพื่อให้ศาสนิกเข้าใจเข้าถึงและพัฒนาเบญจขันธ์ คือ เข้าใจและเข้าถึงหลักธรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับหลักธรรมสากลทั่วไป ที่เรียกว่าหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ หลักการไม่เบียดเบียนไม่ทำร้ายชีวิตซึ่งกันและกันมีเมตตากรุณาต่อกันฉันพี่น้อง หลักการไม่เบียดเบียนทำลายทรัพย์สินสมบัติของกันและกันมีสัมมาอาชีพที่สุจริตไม่ขัดต่อหลักทางศาสนาและกฎหมาย จาริต ประเพณี ค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม หลักการไม่เบียดเบียนไม่ทำร้ายครอบครัวตนเองและผู้อื่นให้ได้รับความเดือนร้อนด้วยการผิดประเวณี ต้องมีสหพันธโคธและปติวัตรรักครอบครัวคนอื่นเหมือนครอบครัวตนเอง หลักการไม่เบียดเบียนไม่ทำร้ายสังคมให้უნวายสับสนด้วยการมั่วสวาทต้องมีสัจจะความจริงใจตรงไปตรงมารักความถูกต้องเป็นธรรมเว้นจากอคติความลำเอียง หลักการไม่เบียดเบียนไม่ทำร้ายสุขภาพตนเองด้วยการนำสิ่งเสพติดชั่วร้ายเข้าสู่ร่างกายอันทำลายสติสัมปชัญญะให้บกพร่องไปอันตั้งอยู่บนหลักของความประมาท ต้องมีสติสัมปชัญญะและไม่ประมาท ที่เรียกว่าจิตผ่องใส ประการต่อมาพัฒนาเบญจขันธ์ คือ นำหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานเบื้องต้นนี้มาพัฒนารูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ สรุปคือรูปกับนาม หรือกายกับจิตให้สมบูรณ์ ด้วยกระบวนการ 3 ประการ คือ 1) ด้วยการพูด โดยมีปากเป็นเครื่องมือสื่อสาร เช่น การเทศน์ การอบรม การให้โอวาท การสั่งสอน เป็นต้น 2) ด้วยการเขียน โดยใช้มือเขียน มีหนังสือ บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ คำสั่ง ประกาศ เป็นต้น 3) ด้วยการใช้สัญลักษณ์ เช่น ภาษาการ ภาษาใบ ภาษาท่าทาง รูปภาพ วิดีโอ คลิป เป็นต้น เรียกว่ากระบวนการสื่อสารเผยแผ่เชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้นำศาสนา หมายถึงผู้นำทางศาสนาพุทธ คือ พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด หรือพระธรรมทูตที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางคณะสงฆ์ ที่ดำเนินการเผยแผ่สื่อสารเชิงสันติ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน ผู้นำทางศาสนาคริสต์ คือ บาทหลวงและศาสนาจารย์ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากประมุขของคริสต์ศาสนา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้เผยแผ่สื่อสารเชิงสันติแก่คริสต์ศาสนิกในสังฆมณฑลจังหวัดสุราษฎร์ธานี และผู้นำทางศาสนาอิสลาม คือ อิหม่าม หรือผู้นำทางศาสนาที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากจุฬาราชมนตรี ประจำมัสยิดนั้น ๆ เพื่อทำหน้าที่สื่อสาร

กระบวนการวิธีการเผยแผ่หลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เสริมสร้างสังคมสันติสุข ผู้นำศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลามได้น้อมนำหลักธรรมคำสอนทางพระศาสนาของตนคือหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานดังกล่าวแล้วมาสื่อสารเผยแผ่อบรมปลูกฝังแก่ศาสนิกของตนเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขด้วยกระบวนการวิธีการพูดมีปากเป็นสื่อในการพูด บรรยาย อภิปราย แสดง เทศน์ ปาฐกถา สัมมนาถียกถา กล่าวสอน โอวาท อ่านพระคัมภีร์ให้ฟัง สนทนาพูดคุย ชักถามโต้ตอบ เป็นต้น ด้วยกระบวนการวิธีการเขียนมีตัวอักษรเป็นสื่อในการเผยแผ่ เช่น หนังสือ บทความ วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ คำสั่ง ประกาศ จดหมาย เป็นต้น ด้วยกระบวนการวิธีการใช้อวัจนภาษา เช่น ภาษากาย ภาษาท่าทาง ภาษาใบ้ รูปภาพ วีดิโอ คลิป เป็นต้น ที่ใช้เป็นสื่อในการสื่อสารเผยแผ่หลักธรรมคำสอนคือหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานดังกล่าวแล้ว เพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขแก่ประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ปราศจากการเบียดเบียนทำร้ายชีวิต ทรัพย์สินสมบัติ ครอบครัว สังคม และสุขภาพ จึงได้ชื่อว่าการที่ผู้นำศาสนาใช้กระบวนการสื่อสารเชิงสันติเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขแก่ประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากการอยู่ร่วมกันของคนหลายศาสนา จากประชากร จำนวน 1,033,218 คน ผู้นับถือศาสนาพุทธ ประมาณ 1,012,037 คน คิดเป็นร้อยละ 97.95 ผู้นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณ 17,254 คน คิดเป็นร้อยละ 1.67 นับถือศาสนาคริสต์และอื่น ๆ 3,926 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38 ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ศาสนาพุทธมี 333 วัด (มหานิกาย 391 วัด ธรรมยุติก 14 วัด (วัดร้าง 120 วัด ที่ดิน 1,645 ไร่ 3 งาน 19.9 ตารางวา) ศาสนาอิสลามมี 45 มัสยิด ศาสนาคริสต์ จำนวนโบสถ์ 62 แห่ง (โรมันคาทอลิก 5 แห่ง โปรเตสแตนต์ 57 แห่ง) จากสถิติแสดงให้เห็นชัดเจนแล้วว่า ผู้นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ของจังหวัด จึงเป็นเหตุให้อยู่กันอย่างสันติสุขมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานเพราะชาวพุทธรักความสงบมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนนอกศาสนา ส่วนชาวอิสลาม ชาวคริสต์และอื่น ๆ ก็เป็นคนไทยเราเองเป็นชนข้างน้อยอยู่อย่างสงบเสถียรเยี่ยงมด ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เป็นแหล่งพหุวัฒนธรรมมีอารยธรรมที่ผสมผสานอยู่ด้วยกันมาสงบสันติสุขอย่างยืนยาวนาน

ดังนั้น ด้วยเหตุผลความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขของประชาชนพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์และตีความจากการศึกษาและสัมภาษณ์ในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลนำเสนอต่อฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ ผู้นำทางศาสนา รัฐบาล และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขของประชาชนพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาการสร้างสื่อและเครือข่ายการสร้างสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารของผู้นำกับการสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ได้แก่ การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) หมายถึง การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) บวกกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เรียกว่า การวิจัยแบบคุณภาพสัมภาษณ์ (Qualitative Research Interview)

ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คณะผู้วิจัยได้กำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนผู้นำศาสนาพุทธ จำนวน 5 รูป กลุ่มตัวแทนผู้นำศาสนาคริสต์ จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มตัวแทนผู้นำศาสนาอิสลาม จำนวน 5 ท่าน รวม 15 รูป/ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเอง โดยดำเนินการสร้างตามกรอบแนวคิดการวิจัย และพัฒนาขึ้นตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ได้ผ่านการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผ่านที่ปรึกษา 1 ท่านดูแล และผ่านผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษากระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุข ได้ระดมสมองร่วมกันคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความแล้วนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาความ วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาการสร้างสื่อและเครือข่ายการสร้าง ได้ระดมสมองร่วมกันคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความ แล้วนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาความ วัตถุประสงค์ที่ 3 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลสำคัญผู้ทำทางศาสนาแล้วได้ระดมสมองร่วมกันคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความ แล้วนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาความ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ อธิบายความ และแปลความ ตามนัยยะที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูล มาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) แบบพรรณนาความและอธิบายความ เพื่อให้เหตุผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากที่สุด และการ

วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย คัมภีร์ทางศาสนาเกี่ยวกับหลักธรรมที่ใช้ในการสร้างสังคมสันติสุขของผู้นำแต่ละศาสนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

กระบวนการวิจัย ได้แก่ คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยแบบคุณภาพสัมภาษณ์ โดยใช้กระบวนการวิจัย คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การตีความ การอธิบายความ และการแปลความ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขของประชาชนพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ตั้งอยู่บนหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน 5 ประการ คือ 1) กระบวนการสื่อสารเชิงสันติเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต 2) ในทรัพย์สิน 3) ในครอบครัว 4) ในสังคม 5) ในสุขภาพ นี่เป็นหัวใจของกระบวนการสื่อสารเชิงสันติ โดยใช้กระบวนการสื่อสารเผยแพร่ 3 ทาง คือ 1) ด้วยการพูด บรรยาย อภิปราย แสดง เทศน์ ปาฐกถา สัมมนา นิเทศน์ กล่าวนำ โอวาท อ่านพระคัมภีร์ให้ฟัง สนทนาพูดคุย ชักถามโต้ตอบ เป็นต้น 2) ด้วยกระบวนการเขียนมีตัวอักษรเป็นสื่อในการเผยแพร่ เช่น หนังสือ บทความ วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ คำสั่ง ประกาศ จดหมาย เป็นต้น 3) ด้วยกระบวนการใช้อวัจนภาษา เช่น ภาษากาย ภาษากิริยาท่าทาง ภาษาใบ้ รูปภาพ วีดิโอ คลิป เป็นต้น

2. การสร้างสื่อและเครือข่ายการสื่อสารเชิงสันติ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสื่อแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) สื่อที่เป็นภาษาพูด (เสียง) 2) สื่อที่เป็นภาษาเขียน (ตัวอักษร) 3) สื่อที่ไม่ใช่ภาษาพูดและภาษาเขียน (ภาษาท่าทาง, ภาษาใบ้, ภาษาภาพ) ดังนั้น การสร้างสื่อของผู้นำศาสนา มีกระบวนการสร้างสื่อทั้ง 3 ประเภท ดังนี้ 1) ตั้งเป้าประสงค์ว่าจะใช้สื่อกับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ จำนวนเท่าไร งานอะไร 2) พิจารณาเลือกเฟ้นเนื้อหาตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ 3) พิจารณาสื่อที่เหมาะสมตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ 4) ทดลองใช้ (Try out) เก็บรวบรวมข้อมูลข้อดีข้อเสีย/สิ่งที่ควรปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน 5) สรุปประเมินผลกระบวนการสร้างสื่อ

การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาจำแนกตามศาสนา ได้ 3 แบบ ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาพุทธ ระดับเล็กสุด คือ วัดมีเจ้าอาวาสเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วยพุทธบริษัท ในชุมชนละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ ระดับสูงขึ้น คือ ตำบลมีเจ้าคณะตำบลเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วยหลายวัดในตำบลที่รับผิดชอบ ระดับสูงขึ้น คือ อำเภอมีเจ้าคณะอำเภอเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วยหลายตำบลในอำเภอที่รับผิดชอบ ระดับสูงขึ้น คือ จังหวัดมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วย

หลายอำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่รับผิดชอบ 2) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาคริสต์ระดับเล็กสุด คือ โบสถ์คริสต์ เจ้าอาวาส (บาทหลวงหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) มีเครือข่ายประกอบด้วยคริสตศาสนิกชนในชุมชนละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ แต่ละโบสถ์ขึ้นตรงกับคริสตจักรในสุราษฎร์ธานี หรือเขตมิสซังสุราษฎร์ธานี เขตมิสซังสุราษฎร์ธานีเป็นมุขมณฑลโรมันคาทอลิกในประเทศไทย โดยแยกออกมาจากเขตมิสซังราชบุรี เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1969 ครอบคลุมพื้นที่เขตปกครอง 15 จังหวัดในภาคใต้ มุขนายกมิสซังโรมันคาทอลิกสุราษฎร์ธานีองค์ปัจจุบัน คือ มุขนายกโยเซฟ ประธาน ศรีदारุณสีล สำนักมิสซังคาทอลิกสุราษฎร์ธานีส่วนอาสนวิหารประจำเขตมิสซัง คือ อาสนวิหารราฟาแอล โรงเรียนเทพมิตรศึกษา 3) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาอิสลาม ระดับเล็กสุด คือ มัสยิด เจ้าอาวาส (อิหม่ามหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) มีเครือข่ายประกอบด้วยอิสลามิกชนในชุมชนละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ แต่ละมัสยิดขึ้นตรงกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีนายสมนึก เหมประพันธ์ เป็นประธานคณะกรรมการ

องค์กรเครือข่ายของผู้นำศาสนาทั้ง 3 มีศูนย์รวมกันอยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีผ่าน 2 หน่วยงานหลัก คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี การร่วมมือกันทั้ง 3 ศาสนามีสถานสัมพันธ์ทางศาสนาเป็นตัวเชื่อมประสานสัมพันธ์ มีการจัดงานเสวนาทางศาสนากันบ่อยครั้งเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่างศาสนาตามแนวพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชการที่ 9 ว่า “รู้จักสามัคคี” และ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” สร้างความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างศาสนากันไปในตัว

3. การสื่อสารของผู้นำกับการสร้างสังคมสันติสุข ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำศาสนาทั้งสามยึดมั่นในหลักสันติวิธีซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งหลักมนุษยธรรม ได้แก่ 1) การสร้างสังคมสันติสุขด้านชีวิต 2) ด้านทรัพย์สิน 3) ด้านครอบครัว 4) ด้านสังคม และ 5) ด้านสุขภาพสติปัญญา ผู้นำศาสนาทั้งสามใช้กระบวนการวิธีการสื่อสาร 3 รูปแบบ คือ ด้วยภาษาพูด (เสียง) ด้วยภาษาเขียน (ตัวอักษร, หนังสือ) ด้วยอวัจนภาษา (ท่าทาง, ภาพ, คลิป, สติกเกอร์) ผู้นำแต่ละศาสนาได้สื่อสารเผยแผ่ในวันหยุดทางศาสนา เช่น ศาสนาพุทธที่วันพระ ศาสนาคริสต์ที่วันอาทิตย์ และศาสนาอิสลามที่วันศุกร์ นอกจากนี้ก็จะสื่อสารเผยแผ่ในวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลสำคัญของตน ๆ เพื่อเป้าประสงค์ให้ในการสร้างสังคมสันติสุข

อภิปรายผล

1. กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขของประชาชนพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุข ตั้งอยู่บนหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน 5 ประการ คือ 1) กระบวนการสื่อสารเชิงสันติเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต 2) ในทรัพย์สิน 3) ในครอบครัว 4)

ในสังคม 5) ในสภาพสติปัญญา นี่เป็นหัวใจของกระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนา เพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สังคมชาวสุราษฎร์ธานีมีผู้นำทางศาสนาได้ทำการสื่อสารเผยแผ่เชิงสันติเกี่ยวกับหลักธรรมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบทั้งกายและใจที่เรียกว่า “หลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน” ที่เป็น “สุภาสิตาวาจา” ประกอบไปด้วยด้านชีวิต ด้านทรัพย์สิน ด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านสุขภาพ เพื่อเสริมสร้างสังคมชาวสุราษฎร์ธานีให้เกิดสันติสุข มีความกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นผลมาจากการสื่อสารเชิงสันติด้วยวาจาสุภาสิตเกี่ยวกับหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์ปกติและในสภาวะวิกฤตก็ตาม เป็นการสื่อสารที่ใช้ใจถึงใจด้วยความรักความเมตตา ด้วยความรักสุดจิตสุดใจต่อพระผู้เป็นเจ้า รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง ความรักนั้นมีพลังมหาศาลจึงได้ชื่อว่า “ความรักจักรวาล” การสื่อสารเชิงสันติด้วยวาจาสุภาสิตที่เต็มไปด้วยความรักบนพื้นฐานหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน 5 ประการ ในสถานการณ์ใดก็ตาม ด้วยระบบโครงสร้างหน้าที่ทางสังคมและความสัมพันธ์ตามหลักทศ 6 กิติ เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันเก่าแก่และหน่วยเล็กสุด เมื่อครอบครัวเกิดสันติสุข ส่งผลต่อชุมชน และสังคมชาวสุราษฎร์ธานีเป็นลำดับ มีผู้นำทางศาสนาใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นหน่วยอบรมถ่ายทอดสื่อสารเผยแผ่องค์ความรู้ไปสู่สมาชิกของสังคม กำหนดบทบาทหน้าที่ของสังคมเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของ จอมยุทธ์แห่งบ้านจอมยุทธ์ เรื่อง “จิตวิทยาคโครงสร้างหน้าที่” ที่กล่าวว่า “Emile Durkheim มีแนวความคิดว่า หน้าที่ของสังคม คือ ส่วนที่สนับสนุนให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Alfred Reginald, Radcliffe-Brown กับ Bronislaw Malinowski ที่มองว่าหน้าที่ทางสังคม เป็นส่วนสนับสนุนให้โครงสร้างสังคมคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีกระบวนการทางสังคมที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น” (บ้านจอมยุทธ์, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวัณย์ สุทธิรักษ์ ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์แนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพขององค์ทะเลมะที่ 14 ตามหลักพุทธสันติวิธี” พบว่า “การสื่อสารที่จะทำให้เกิดสันติภาพ ต้องมีการใช้วาจาสุภาสิตเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้สื่อสาร และสารที่จะพึงมีต่อสังคมกล่าวคือก่อนพูดมีจิตเมตตา มองเห็นประโยชน์เป็นเบื้องต้น วาจาที่กล่าวต้องเป็นความจริง และสุภาพน่าฟัง และสิ่งสำคัญต้องรู้จักพิจารณาในความจริงที่จะกล่าว” (วิลาวัณย์ สุทธิรักษ์ และคณะ, 2560) ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กล่าวว่า “กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขของประชาชนพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น กระบวนการสื่อสารต้องอาศัยหลักวาจาสุภาสิตตามแนวมงคลสูตรเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้นำทางศาสนา และสารคือหลักมนุษยธรรมที่จะพึงมีต่อสังคมชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีกล่าวคือก่อนพูดมีจิตเมตตา มองเห็นประโยชน์เป็นเบื้องต้น วาจาที่กล่าวต้องเป็นความจริง และสุภาพน่าฟัง และสิ่งสำคัญต้องรู้จักพิจารณาในความจริงที่จะกล่าว” (บาทหลวง ดร.สมพงษ์

ฉัตรยรรยง, 2562) (ยังสอดคล้องกับทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียวของ สมควร กวียะ เรื่อง “ทฤษฎีการสื่อสารประยุกต์” ที่กล่าวว่า “ความเป็นหนึ่งเดียว (The Oneness Theory) หมายถึง สภาวะหนึ่งเดียว (oneness) คือ การหลอมรวมหัวใจของเราให้เป็นหนึ่งเดียวกับหัวใจของชุมชน และกล่าวว่า ความเป็นหนึ่งเดียว เมื่อต้องการเน้นให้เห็นระบบพฤติกรรมร่วมของส่วนต่าง ๆ (Coordinating behavior of various parts) ที่ประกอบขึ้นเป็นหนึ่ง” (สมควร กวียะ, 2546) ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ โสภา อ่อนโอภาส ที่ได้กล่าวถึงภาวะวิกฤตไว้ว่า “ภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อลักษณะการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้น ๆ มีผลให้รูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันต้องเปลี่ยนแปลงไป และหากบุคคลใดต้องตกอยู่ในภาวะวิกฤตบุคคลนั้น ก็จะมีลักษณะอาการและวิธีการในการเผชิญกับปัญหาและภาวะวิกฤตเหล่านั้นที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งหากไม่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและทันการณ์แล้ว อาจส่งผลให้บุคคลนั้นดำเนินการแก้ไขปัญหามิที่ผิดพลาดและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อีกต่อไป” (โสภา อ่อนโอภาส, 2538) สอดคล้องกับแนวคิดของธรรมบทเกี่ยวกับความรัก ได้ให้ทัศนะแนวคิดไว้ว่า “ความรักนั้น ย่อมเกิดด้วยเหตุ 2 ประการ อย่างนี้คือ ด้วยความอยู่ร่วมกันในกาลก่อน 1 ด้วยการเกื้อกูลกันในปัจจุบัน 1 เหมือนอุบล (อาศัยเปลือกตมและน้ำ) เกิดในน้ำฉะนั้น” (สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2561) และยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความรักจักรวาลของ สมควร กวียะ ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ความรักที่แท้จะต้องมีต่อทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ ต่อพืชหรือสิ่งของ แสดงให้เห็นว่าความรักคือการมองเห็นคุณค่าของจิตใจ จากองค์ความรู้ของทุกศาสตร์ ก็ได้ทำให้เราพอมองเห็นแล้วว่า ความรักมีคุณค่าสูงสุดส่งและหลากหลายต่อชีวิตและสังคมมนุษย์” (สมควร กวียะ, 2547)

2. การสร้างสื่อและเครือข่ายการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสื่อนั้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามสื่อที่ผู้นำศาสนาใช้สื่อสารเชิงสันติเพื่อสร้างสังคมสันติสุข คือ 1) สื่อที่เป็นภาษาพูด (เสียง) 2) สื่อที่เป็นภาษาเขียน (ตัวอักษร) 3) สื่อที่ไม่ใช่ภาษาพูดและภาษาเขียน (ภาษาท่าทาง, ภาษาใบ้, ภาษาภาพ) ดังนั้น การสร้างสื่อของผู้นำศาสนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อสร้างสังคมสันติสุข มีกระบวนการวิธีการสร้างสื่อทั้ง 3 ประเภท ดังนี้ 1) ตั้งเป้าประสงค์ว่าจะใช้สื่อกับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ จำนวนเท่าไร งานอะไร 2) พิจารณาเลือกพื้นที่เนื้อหาตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ 3) พิจารณาสื่อที่เหมาะสมตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ 4) ทดลองใช้ (Try out) เก็บรวบรวมข้อมูลข้อดีข้อเสีย/สิ่งที่ควรปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน 5) สรุปประเมินผลกระทบกระบวนการสร้างสื่อ

การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาใช้สื่อสารเชิงสันติเพื่อสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจำแนกตามศาสนา ได้ 3 แบบ ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาพุทธระดับเล็กสุด คือ วัดมีเจ้าอาวาสเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วยพุทธบริษัท ในชุมชน

ละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ ระดับสูงขึ้นไป คือ ตำบลมีเจ้าคณะตำบลเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วยหลายวัดในตำบลที่รับผิดชอบ ระดับสูงขึ้นไป คือ อำเภอมีเจ้าคณะอำเภอเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วยหลายตำบลในอำเภอที่รับผิดชอบ ระดับสูงขึ้นไป คือ จังหวัดมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วยหลายอำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่รับผิดชอบ 2) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาคริสต์ ระดับเล็กสุด คือ โบสถ์คริสต์ เจ้าอาวาส (บาทหลวงหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) มีเครือข่ายประกอบด้วยคริสตศาสนิกชนในชุมชนละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ แต่ละโบสถ์ขึ้นตรงกับคริสตจักรในสุราษฎร์ธานี หรือเขตมิสซังสุราษฎร์ธานี เขตมิสซังสุราษฎร์ธานีเป็นมุขมณฑลโรมันคาทอลิกในประเทศไทย โดยแยกออกมาจากเขตมิสซังราชบุรี เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1969 ครอบคลุมพื้นที่เขตปกครอง 15 จังหวัดในภาคใต้ มุขนายกมิสซังโรมันคาทอลิกสุราษฎร์ธานีองค์ปัจจุบัน คือ มุขนายกโยเซฟ ประธาน ศรีदारณศิลป์ สำนักมิสซังคาทอลิกสุราษฎร์ธานี ส่วนอาสนวิหารประจำเขตมิสซัง คือ อาสนวิหารราฟาแอล โรงเรียนเทพมิตรศึกษา 3) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาอิสลาม ระดับเล็กสุด คือ มัสยิด เจ้าอาวาส (อิหม่ามหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) มีเครือข่ายประกอบด้วยอิสลามิกชนในชุมชนละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ แต่ละมัสยิดขึ้นตรงกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีนายสมนึก เหมประพันธ์ เป็นประธานคณะกรรมการ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี

องค์กรเครือข่ายของผู้นำศาสนาทั้ง 3 มีศูนย์รวมกันอยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีผ่าน 2 หน่วยงานหลัก คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี การร่วมมือกันทั้ง 3 ศาสนามีสานสัมพันธ์ทางศาสนาเป็นตัวเชื่อมประสานสัมพันธ์ มีการจัดงานเสวนาทางศาสนากันบ่อยครั้งเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่างศาสนา ตามแนวพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชการที่ 9 ว่า “รู้จักสามัคคี” และ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” สร้างความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างศาสนากันไปในตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำศาสนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความร่วมมือกันอย่างดียิ่ง ทั้งในระดับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและระดับล่าง ประการที่หนึ่ง สังเกตได้จากสถานศึกษามีนักศึกษาเข้าเรียนร่วมกันฉันพี่น้องช่วยเหลือเกื้อกูลในการทำกิจกรรมกันทุกอย่าง รับประทานอาหารร่วมกันและยอมรับความแตกต่างของแต่ละศาสนา เข้าอกเข้าใจกันเป็นอย่างดี ประการที่สอง สังเกตได้จากร้านตลาดในชุมชน หมู่บ้าน หรือในเมือง ตลอดถึงร้านเปิดท้ายขายของประชาชนไม่เคยแบ่งแยกเรื่องศาสนาพอใจอะไรก็ซื้อทานทั้งนั้น ไม่ได้สนใจว่าเป็นของศาสนาใด เมื่อตรงกับความต้องการของตน ชื้อมาบริโภคใช้สอยได้ทั้งนั้น แลกเปลี่ยนซื้อขายกันอย่างอิสระ ส่องให้เห็นถึงความกลมเกลียวสมัครสมานสามัคคีของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นผลมาจากผู้นำศาสนาสร้างสื่อที่ดีเหมาะสมถูกต้องดิงตามหลักศาสนายึดมั่นในหลักคำสอนและยังบูรณาการเข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้สังคมเกิดสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ไม่ไปตามกระแสแห่งสังคมชายแดนสามจังหวัดภาคใต้ เพราะความมั่นคงหนักแน่นของผู้ผู้นำศาสนาที่เข้าใจเข้าถึงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ ดร.จอห์น นพตล วศินสุนทร กล่าวถึง “เทคนิคการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต” ได้ให้ทัศนะแนวคิดไว้ว่า “การประชาสัมพันธ์จะต้องมีการพัฒนาเทคนิคการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นมากที่สุด” (จอห์น นพตล วศินสุนทร (ดร.), 2561) สอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารประยุกต์ของ สมควร กวียะ ที่กล่าวว่า “ความเป็นหนึ่งเดียวในทุกะบบไม่ว่าจะเป็นระบบสาร ระบบชีวิต ระบบจิต หรือระบบสังคม คือ ปัจจัยสูงสุดของความสัมฤทธิ์ของทุกสิ่งทุกอย่าง หากจะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ คือ (1) ความแตกต่างของทุกส่วนที่ประกอบกันขึ้นเป็นระบบ (2) องค์รวมของความเป็นหนึ่งเดียว (3) องค์ประกอบพื้นฐานประการที่สามของความเป็นหนึ่งเดียว (4) องค์รวมของความเป็นหนึ่งเดียว (5) องค์ประกอบพื้นฐานที่ห้าคือจิตมนุษย์” (สมควร กวียะ, 2546) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ สมพงษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ผลการวิจัยพบว่า “หลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีคือหลักการใช้ “วาจาสุภาสิต” มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ เหมาะกาล จริง ไพเราะ ประสาน ประโยชน์ และประกอบด้วยเมตตา” (สำราญ สมพงษ์, 2559) สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กล่าวว่า “การสร้างสื่อและเครือข่ายการสื่อสารเชิงสันติของผู้ผู้นำศาสนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานั้น ต้องคำนึงถึงเป้าประสงค์ มั่นว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ไม่ไกลและก็ไม่ไกลนักกับสามจังหวัดชายแดนใต้ แต่ก็มีผลกระทบบ้างถึงไม่มากก็ต้องควรระมัดระวังในการสื่อสารเผยแพร่ศาสนาของบรรดาผู้นำศาสนา รักษาความปกติสุขไว้ไม่ให้เกิดปัญหาในภาวะวิกฤตของเพื่อนบ้านจังหวัดใกล้เคียง สร้างความสมานฉันท์ปรองดองระหว่างศาสนาทำความเข้าใจ ทำความคุ้นเคย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของแต่ละศาสนาเรียนรู้ซึ่งกันและกันในอนาคตที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ถอนที่ถ้อยอาศัยทะนุถนอมน้ำใจกัน รักใคร่กันเสมือนญาติพี่น้องกันแต่ต่างกันที่ศาสนาเท่านั้น ส่วนเครือข่ายการสื่อสารแต่ละศาสนาก็มีสายงานเป็นของตนเองเด่นชัด มีจุดร่วมกันที่จังหวัดโดยมี 2 สำนักงานรองรับประสานความร่วมมือกัน โดยผ่านกองศาสนาสัมพันธ์เป็นตัวประสาน และบางครั้งจัดสัมมนาวิชาการผ่านรายวิชา “ศาสนาสวนทางศาสนา” ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพิ่มมากขึ้น” (พระครูปริยัตยาภิรม (สมบุญ สมบุญโณ), 2561)

3. วิเคราะห์การสื่อสารของผู้นำกับการสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำศาสนายึดมั่นในหลักสันติวิธีซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งหลักมนุษยธรรม ได้แก่ 1) การสร้างสังคมสันติสุขด้านชีวิต 2) ด้านทรัพย์สิน 3) ด้านครอบครัว 4) ด้านสังคม 5) ด้านสุขภาพ ผู้นำศาสนาทั้งสามใช้กระบวนการวิธีการสื่อสาร 3 รูปแบบ คือ ด้วยภาษาพูด

(เสียง) ด้วยภาษาเขียน (ตัวอักษร, หนังสือ) ด้วยอวัจนภาษา (ท่าทาง, ภาพ, คลิป, สติกเกอร์) ผู้นำแต่ละศาสนาได้สื่อสารเผยแผ่ในวันหยุดทางศาสนา เช่น ศาสนาพุทธก็วันพระ ศาสนาคริสต์ก็วันอาทิตย์ และศาสนาอิสลามก็วันศุกร์ นอกจากนี้ก็จะสื่อสารเผยแผ่ในวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลสำคัญของตน ๆ เพื่อเป้าประสงค์ให้ในการสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำศาสนามีการสื่อสารเผยแผ่ในสถานการณ์เดียวกัน ซึ่งไม่ห่างไกลจากสามจังหวัดชายแดนใต้เท่าไร สภาพแวดล้อมพื้นที่ทางกายภาพเดียวกัน สภาพแวดล้อมทางการปกครององค์กรร่วมกัน ประเพณีวัฒนธรรมแตกต่างกันไปบ้างตามศาสนาของตน ฉะนั้น ผู้นำศาสนาทั้งสามของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประการแรก ได้ทำการสื่อสารเผยแผ่หลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานในการสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คล้ายคลึงกันด้วยการพูดเทศน์อบรมสั่งสอนในวัดหยุดประจำสัปดาห์ของแต่ละศาสนา วันสำคัญและเทศกาลทางศาสนาของตน ประการที่สอง ได้ทำการสื่อสารเผยแผ่ด้วยการเขียน อาจเป็นหนังสือราชการ คำสั่ง ประกาศ หนังสือให้ความรู้ หรือตำรา เป็นต้น ด้วยการใช้อักษรเป็นสื่อในการสื่อสาร ประการที่สาม ได้ทำการสื่อสารเผยแผ่ด้วยภาษาท่าทาง ภาษาใบ้ อวัจนภาษา รวมไปถึงสติกเกอร์ เพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องกับแนวคิดของ ดร.จอห์น นพดล วคินสุนทร เรื่อง “เทคนิคการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต” ที่ได้ให้แนวคิดไว้ว่า “การเตรียมการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต สามารถสร้างความแตกต่างให้เกิดกับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ ทั้งความรู้สึกในด้านบวก และ ลบ ในการนำเสนอข่าวสาร ต่อสาธารณะชน 1) การตัดสินใจ 2) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ล่วงหน้า 3) การประสานเครือข่ายในการติดต่อสื่อสาร 4) การติดตามการเสนอข่าวของสื่อต่อองค์กรหลังเกิดเหตุการณ์แล้ว 5) การใช้กลยุทธ์การสื่อสารในภาวะวิกฤตกับสื่อมวลชน 6) ต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้จะทำหน้าที่ให้ข่าวและวิธีการให้ข่าว 7) เทคนิควิธีการชี้แจงข้อมูลจากข่าวสารหลัก 8) บทสรุปที่สำคัญของการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตนั้น” (จอห์น นพดล วคินสุนทร (ดร.), 2561) สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการสำคัญของทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียวของ รัน อีร์ญญู ที่กล่าวว่า “สถาบันศาสนาซึ่งมักจะถูกผลักดันมิให้เกี่ยวข้องกับศาสตร์ กลับมีแนวโน้มที่พยายามพิสูจน์ว่า ความเชื่อในศาสนานั้นก็สอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์ อันที่จริง ศาสตร์ทุกศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือเทววิทยา ก็คือศาสตร์เดียวกัน คือ การแสวงหาละเอียดที่เชื่อว่าถูกต้องที่สุดและเมื่อเชื่อว่าพบแล้วก็นำมาชักจูงโน้มน้าวใจให้ผู้อื่นเชื่อตามลัทธินั้น” (รัน อีร์ญญู, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “เทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์เพื่อสันติสุขของชาติ” ผลการวิจัยพบว่า “กลุ่มผู้นำศาสนามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ส่งสารมากที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับความเชื่อถือสูงในสังคมและต้องสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงเป็นเสมือนจุดไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และยังเป็น

แหล่งตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ” (อัมจิต เลิศพงษ์สมบัติ, 2561) สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กล่าวว่า “5 ประการ ได้แก่ การสื่อสารเชิงสันติ ด้านชีวิต ด้านทรัพย์สิน ด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านสุขภาพสติปัญญา ด้วยกระบวนการ 3 ประการ คือ ด้วยการพูดใช้วาจาสุภาพจิต ด้วยการเขียนผ่านตัวอักษร และด้วยภาษาท่าทาง ภาษาใบ้ ภาษาภาพ หรือสตีกเกอร์ เป็นต้น” (พระครูปริยัตยาภิรม (สมบุรณ์ สมบุญ โณ), 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขของประชาชน พื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารเชิงสันติตั้งอยู่บนหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน 5 ประการ คือ 1) กระบวนการสื่อสารเชิงสันติเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต 2) ในทรัพย์สิน 3) ในครอบครัว 4) ในสังคม 5) ในสุขภาพสติปัญญา นี่เป็นหัวใจของกระบวนการสื่อสารเชิงสันติ โดยใช้กระบวนการสื่อสารเผยแพร่ 3 ทาง คือ 1) ด้วยการพูด คือ การใช้เสียง 2) ด้วยการเขียน คือ ตัวอักษร 3) ด้วยอวัจนภาษา คือ ภาษากาย ภาษาท่าทาง เป็นต้น การสร้างสื่อและเครือข่ายการสื่อสารเชิงสันติ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสื่อแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) สื่อที่เป็นภาษาพูด (เสียง) 2) สื่อที่เป็นภาษาเขียน (ตัวอักษร) 3) สื่อที่ไม่ใช่ภาษาพูดและภาษาเขียน (ภาษาท่าทาง) ดังนั้น การสร้างสื่อของผู้นำศาสนา มีกระบวนการสร้างสื่อทั้ง 3 ประเภท ดังนี้ 1) ตั้งเป้าประสงค์ว่าจะใช้สื่อกับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ จำนวนเท่าไร งานอะไร 2) พิจารณาเลือกพื้นที่เนื้อหาตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ 3) พิจารณาสื่อที่เหมาะสมตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ 4) ทดลองใช้ (Try out) เก็บรวบรวมข้อมูลข้อดีข้อเสีย/สิ่งที่ควรปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน 5) สรุปประเมินผลกระบวนการสร้างสื่อ การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาจำแนกตามศาสนา ได้ 3 แบบ ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาพุทธ ระดับเล็กสุด คือ วัดมีเจ้าอาวาสเป็นประธาน มีเครือข่ายประกอบด้วยพุทธบริษัท ในชุมชนละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ ระดับสูงขึ้นไป คือ ตำบลมีเจ้าคณะตำบลเป็นประธาน ระดับสูงขึ้นไป คือ อำเภอมีเจ้าคณะอำเภอเป็นประธาน ระดับสูงขึ้นไป คือ จังหวัดมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธาน 2) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาคริสต์ ระดับเล็กสุด คือ โบสถ์คริสต์ เจ้าอาวาส (บาทหลวงหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) มีเครือข่ายประกอบด้วยคริสตศาสนิกชนในชุมชนละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ แต่ละโบสถ์ขึ้นตรงกับคริสตจักรในสุราษฎร์ธานี หรือเขตมิสซังสุราษฎร์ธานี 3) การสร้างเครือข่ายของผู้นำศาสนาอิสลาม ระดับเล็กสุด คือ มัสยิด เจ้าอาวาส (อิหม่ามหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) มีเครือข่ายประกอบด้วยอิสลามิกชนในชุมชนละแวกหมู่บ้านพื้นที่รับผิดชอบ แต่ละมัสยิดขึ้นตรงกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีนายสมนึก เหมประพันธ์ เป็นประธานคณะกรรมการ องค์กรเครือข่ายของผู้นำ

ศาสนาทั้ง 3 มีศูนย์รวมกันอยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีผ่าน 2 หน่วยงานหลัก คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี การร่วมมือกันทั้ง 3 ศาสนามีสานสัมพันธ์ทางศาสนาเป็นตัวเชื่อมประสานสัมพันธ์ มีการจัดงานเสวนาทางศาสนากันบ่อยครั้งเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่างศาสนา ตามแนวพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชการที่ 9 ว่า “รู้จักสามัคคี” และ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” เป็นการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างศาสนา การสื่อสารของผู้นำกับการสร้างสังคมสันติสุข ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำศาสนาทั้งสามยึดมั่นในหลักสันติวิธีซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งหลักมนุษยธรรม ได้แก่ 1) การสร้างสังคมสันติสุขด้านชีวิต 2) ด้านทรัพย์สิน 3) ด้านครอบครัว 4) ด้านสังคม และ 5) ด้านสุขภาพสติปัญญา ผู้นำศาสนาทั้งสามใช้กระบวนการวิธีการสื่อสาร 3 รูปแบบ คือ ด้วยภาษาพูด (เสียง) ด้วยภาษาเขียน (ตัวอักษร, หนังสือ) ด้วยอวัจนภาษา (ท่าทาง, ภาพ, คลิป, สติกเกอร์) ผู้นำแต่ละศาสนาได้สื่อสารเผยแพร่ในวันหยุดทางศาสนา เช่น ศาสนาพุทธก็วันพระ ศาสนาคริสต์ก็วันอาทิตย์ และศาสนาอิสลามก็วันศุกร์ นอกจากนี้ก็จะสื่อสารเผยแพร่ในวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลสำคัญของตน ๆ เพื่อเป้าประสงค์ให้ในการสร้างสังคมสันติสุข **เชิงนโยบาย** ได้แก่ แต่ละศาสนาควรไปดำเนินนโยบาย ดังต่อไปนี้ 1) ผู้นำศาสนาควรได้จัดกระบวนการสื่อสารเผยแพร่เชิงสันติเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขของประชาชนพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนประเทศไทยในยุค 4.0 ด้วยการจัดทำโครงการ 1.1) “โครงการสื่อสารเผยแพร่เชิงสันติด้วยกลุ่มไลน์” 1.2) “โครงการสื่อสารเผยแพร่เชิงสันติด้วยกลุ่มเฟส” 1.3) “โครงการประชุมสัมมนาผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์” 2) ผู้นำศาสนาควรได้มีโอกาสติดต่อปฏิสัมพันธ์กันให้มากกว่านี้ โดยมีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ประสาน มีสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นต้น ร่วมกันจัดศาสนาสัมพันธ์ โดยจัดเป็นโครงการ 2.1) “โครงการสานเสวนาทางศาสนา” 2.2) “โครงการศาสนาสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน” 2.3) “โครงการแลกเปลี่ยนศาสนิกในการอยู่ร่วมกันศึกษาความแตกต่างกัน”

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ศึกษาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ 2) ศึกษาการเผยแพร่คริสต์ศาสนาของบาทหลวง และ 3) ศึกษาการเผยแพร่อิสลามศาสนาของอิหม่ามในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในยุค 4.0

เอกสารอ้างอิง

จอห์น นพดล วศินสุนทร (ดร.). (2561). เรียกใช้เมื่อ 12 เมษายน 2561 จาก เทคนิคการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต: http://johnnopadon.blogspot.com/2015/10/blog-post_18.html

- บาทหลวง ดร.สมพงษ์ ฉัตรรณรง. (9 ตุลาคม 2562). กระบวนการสื่อสารเชิงสันติของผู้นำศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุขของประชาชนพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (โสภณ บัวจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)
- บ้านจอมยุทธ. (2561). เรียกใช้เมื่อ 14 เมษายน 2561 จาก ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่: https://www.baanjommyut.com/library_2/extension-3/social_change/03.html
- พระครูปริยัตยาภิรม (สมบูรณ์ สมบูรณ์). (9 พฤศจิกายน 2561). การสื่อสารเผยแผ่หลักคำสอนของผู้นำศาสนาสรุปลงได้ในหลักมนุษยธรรม. (โสภณ บัวจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)
- รัน ธีรบุญ. (2561). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2561 จาก จิตเป็นหนึ่งความคิดเป็นอิสระ : ONENESS: <http://www.runwisdom.com/2015/12/oneness.html>
- วิลาวัลย์ สุทธิรักษ์ และคณะ. (2560). วิเคราะห์แนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพขององค์กรละมะที่ 14 ตามหลักพุทธสันติวิธี. ใน *ดัชนีนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมควร กวียะ. (2546). *ทฤษฎีการสื่อสารประยุกต์, (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพมหานคร: อักษราพัฒนา.
- สมควร กวียะ. (2547). *พลังแห่งเวลา : หลุมดำแห่งความรัก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โกสินทร์.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2561). *ธัมมปฏฐกถา (ทุติโย ภาค)*. (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำราญ สมพงษ์. (2559). ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โสภณ อ่อนโอภาส. (2538). กรณีการศึกษาแบบการช่วยเหลือผู้ป่วยที่สูญเสียอวัยวะบางส่วนจากอุบัติเหตุในภาวะวิกฤต : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลราชวิถี. ใน *วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ. (2561). เรียกใช้เมื่อ 1 มกราคม 2561 จาก เทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์เพื่อสันติสุขของชาติ: http://soreda.oas.psu.ac.th/show_detail.php?research_id=388.